

Formand: Søren Thirup, Åkandevej 37
9800 Hjørring
Telefon 98 90 33 03
E-mail: thirup@has.dk

Hjørring, 8. marts 2013

Hjørring Kommune
Teknik- & Miljøområdet

Ang. ”Indhold i miljørapport – scoping for lokalplan nr. 201.3160-L02 og kommuneplantillæg nr. 51 til Hjørring Kommuneplan 2009 vedr. Hirtshals Havn – ny indfaldsvej”

Scoping-notatet vedrører VVM-redegørelse m.m. i forbindelse med Hirtshals havns anmeldelse af 1. etape i Hirtshals Havns masterplan for udbygning og udnyttelse af havnen. Etapen omfatter sikring af yderligere ”baglandsarealer” til havnen samt anlæggelse af en 3-4 sporet indfaldsvej direkte fra rundkørslen på hovedvejen ved Hirtshals Transport Center til Østhavnen.

Hirtshals Havn ønsker, at de yderligere ”baglandsarealer” skal opnås ved endnu en inddæmning, opfyldning og inddragelse af stranden og det søterritorium, som forløber fra Havnens seneste inddæmning og ca. 700 meter mod øst langs den eksisterende strand/kystlinje og ca. 500 meter mod nord ud fra den eksisterende kystlinje/strand. Arealudvidelsen er planlagt til at blive mindst 240.000 m². Hirtshals Havn forventer at skulle gennemføre yderligere arealudvidelse efter 10-15 år.

Den 4-sporede vej er planlagt til at forløbe gennem Lilleheden Klitplantage, over klithede, strand/strandeng og ud på arealet som ønskes indvundet. I Havnens masterplan figurerer desuden et jernbanespor med nogenlunde sammen forløb som den 4-sporede vej. Jernbanesporet indgår ikke i første etape.

Den planlagte og anmeldte etapes gennemførelse strider imod en hel del forhold. Herunder diverse fredninger af arealer og plante- og dyrearter, samt beskyttelser og kommunale udpegninger af mange naturtyper og områder. Dertil intimiderer projektet fredsskovspligten, idet Lilleheden Klitplantage er omfattet af denne. Således kræver projektets gennemførelse i dets nuværende form en række dispensation, ophævelser og/eller særlige tilladelser fra Miljøministeren, Naturstyrelsen og Hjørring Kommune.

Kystdirektoratet er myndighed på indvindingen af søterritoriet nord og øst for havnen og udsender scoping-notat for den del af den aktuelt anmeldte etape. Hjørring Kommune er myndighed på resten af den anmeldte etape inklusive et spulefelt til oprensning af havneslam.

I dette høringssvar vil Foreningen for Bygnings- og Landskabskultur (FBL) alene forholde sig til forhold, der knytter sig direkte til foreningens formål: landskabs- og bygningskultur, idet vi forventer, at andre organisationen forholder sig til den del af det anmeldte, som påvirker den levende natur. Herunder forholder vi os også til landindvindingen, dens udbredelse og anvendelse i det omfang, at disse forhold har effekt på, hvordan det særegne kystlandskab øst for Hirtshals Havn og i hele Tannisbugt fremtræder og opleves. Begrundelsen for dette er, at disse forhold kan vise sig at falde mellem Kommunens og Kystdirektoratets stole, og således ikke blive taget i betragtning i den endelige samlede VVM-redegørelse.

Som baggrund for FBL's hørings svar finder vi det nødvendigt at redegøre for det landskab, som den planlagte landudvidelse utvivlsomt vil påvirke såvel udformningen som oplevelsen af:

Hele landskabet – inklusive Skagens Odde – nord for en linje, der forløber fra det punkt ved Hirtshals, hvor kysten ”knækker”, og forbi Mosbjerg og Tolne til Frederikshavn, består grundlæggende af hævet stenalderhavbund. Ovenpå stenalderhavbunden der er aflejret sand og grus, som er tilført med havstrømmene fra kysterne syd for Hirtshals. Denne proces i kombination med den fortsatte landhævning medfører dannelsen af tørre strandvolde, kaldet rimmer, og fugtige lavninger, kaldet dobber. Fra de tørrere dele af landdannelsen er det aflejrede sand af vinden kontinuerligt blevet blæst fra vest mod øst, hvorved de store U-formede såkaldte parabelklitter, der præger landskabet, er dannet.

Efterhånden som kysten er rykket længere mod nord, er såvel rimmer og dobber som parabelklitter fortløbende kommet til at ligge længere og længere inde i det nydannede land, og antallet af klitrækker er øget samtidig med, at landet er vokset mod nord. Dannelserne er siden blevet begroet af diverse nøjsomme og salttålede vækster, og dyrearter, som kan klare sig i det barske miljø, er indvandret.

I 1400-1500 tallet blev det af flere årsager nødvendigt for befolkningen at lade deres husdyr græsse på de tilgroede klitlandskaber, og der blev i stort omfang gravet tørv i de fugtigere områder. Det førte til sandflugt, som man endnu ser sporene af ved fx Den Tilsandede Kirke i Hulsig, men overudnyttelsen og sandflugten fortsatte trods Chr. d. 3. forbud i 1539 mod at ødelægge eller fjerne klittens vækster.

For at styre sandflugten begyndte man i midten af 1800-tallet at tilplante klitterne, hvorved bl.a. Lilleheden og Uggerby Klitplantage, kom til. Lilleheden Klitplantage blev endda ikke bare tilplantet, men sågar tilsået, idet man med hånd og magt lagde agern i klitsandet. Området med disse langt over 100 år gamle egetræer ligger tæt op af forløbet af den planlagte 4-sporede vej.

De nævnte naturlige processer finder stadig sted, og er således grundlaget for, at Skagens Gren stadig vedligeholdes/udbygges. På Skagens Nordstrand kan man se resultatet af den pågående geologiske proces: nydannede såvel rimmer og dobber som øst-vestgående klitrygge. Også på kysten fra Hirtshals mod Skagens Gren kan man ved udløbene af åerne på Kjul, Uggerby og Tversted strand tydeligt se effekten af havets og vindens sandtransport, idet åernes udløb bestandigt rykker fra vest mod øst som følge af tilførslen af sand fra vest.

Grenen får da også indtil videre af hav og vind leveret sand fra de nordvendte dele af Tannisbugts kyst. Dette på trods af gentagne udbygninger af Hirtshals Havn mod nord og øst, samt Havnens salg og bortbringelse af det sand, som naturligt kommer fra syd og lægger sig i havneindsejlingen i stedet for at fortsætte sin naturlige rute til Tannisbugt-kysten. Men netop på grund af havnens udbygninger og nævnte aktiviteter tilføres den nordvendte kyst i Tannisbugt ikke længere sand i sådanne mængder, at denne kyst kan vedligeholdes samtidig med, at sand føres op ad kysten til Skagens Gren. Dermed er især den nordvendte kyst i Tannisbugt fra at være en tilvækstkyst blevet omdannet til en erosionskyst, hvor det mange hundrede år gamle landskab med sine fredninger, beskyttelser og af EU udpegede Natura2000 områder meget tæt på det ønskede havneanlæg er ved at forsvinde i havet. Og det vil ikke i historisk tid opstå igen. Mængden af sand, der hvert år mangler til vedligeholdelse dette kystlandskab, udgør p.t. 350.000 m².

Det er således hele Tannisbugts kyststrækning og dette både for Danmark og resten af verden unikke landskab, som FBL's hørings svar til scoping-notatet angår, og som FBL ønsker inddraget i VVM-redegørelsen med hensyn til den ønskede havneudvidelses virkning på landskabets udformning samt på det visuelle indtryk af landskabet set fra hele kyststrækningen.

FBL fremfører således følgende punkter til inddragelse i VVM-redegørelsen:

- Den statsfredede såkaldte Emmersten, som er bragt til stedet under isens fremtrængning fra den skandinaviske halvø, vil ved den påtænkte inddæmning og opfyldning af havområdet nord og øst for havnen blive tildækket. Dermed vil gennemførelse af projektet i dets nuværende form påvirke det visuelle indtryk af landskabet og desuden skjule et vidnesbyrd om, hvordan landskabet er dannet. Derfor bør det, hvis projektet skal gennemføres, i VVM-redegørelsen godtgøres, at gennemførelsen kan ske uden stenens synlighed påvirkes. Samtidig bør VVM-redegørelsen også forholde sig til landindvindings påvirkning af de nærliggende sten af samme oprindelse, idet også disse vidner om landskabets oprindelse.
- I det hele taget er den nordligste del af det område, som vejen og det nye havneområde ønskes placeret i, i Kommuneplanen udpeget til *særligt værdifuldt geologisk interesseområde*, hvilket ligeledes må medføre, at det i VVM-redegørelsen bør godtgøres, at anlæggelsen, tilstedeværelsen og anvendelsen af anlæggene kan ske således, at det ikke vil sløre eller ødelægge mulighederne for at kunne erkende de geologiske dannelser, der er grundlaget for nævnte udpegning.
- Også effekten på den samlede sanseoplevelse af det op til landvindingen nærmest liggende landskab, samt på områdets rekreative værdi, af at placere en 3 til 4-sporet vej i klitterne og på stranden, bør inddrages i VVM-redegørelsen. Herunder ikke mindst støjen fra en sådan vej. Kystområderne der ligger i og op til det areal, der ønskes indvundet til havneareal, benyttes i omfattende grad af både kommunens borgere og turister til såvel afslapning og badning som studie af landskabet. Landskabet er da også i Kommuneplanen udpeget som *særligt bevaringsværdigt landskab*, hvorom det gælder, at et sådant landskab så vidt muligt skal friholdes for inddragelse af arealer til formål, der kan skæmme landskabet. Således skal større veje og tekniske anlæg så vidt muligt undgås.
- Den i projektet beskrevne anvendelse af det indvundne og i forhold til den naturlige kystlinje yderligere fremskudte areal til traileryard, oplagring af sand og sten samt andre råstoffer, spulefelt, oplagring af stykgods, arealer til vindmølleservice, andre servicevirksomheder og offshore-aktiviteter, samt på lidt længere sigt lagerbygninger, frysehuse og yderligere traileryard samt hegning og lignende, vil medføre at området vil kunne ses hele døgnet rundt fra det meste af Tannisbugts kyst. Dermed vil den planlagte havneudbygning fra sin fremskudte position overalt i bugten påvirke indtrykket og oplevelsen af hele bugtens kystlandskab. Derfor bør VVM-redegørelsen indeholde en alternativ løsning med hensyn til placering af de nævnte havneanlæg og funktioner, og hvis en sådan løsning ikke anvendes, en stærk begrundelse for dette fravalg.
- Den planlagte landindvinding vil medføre yderligere erosion af forstrand og klitter på strækningen fra landvindingen til Kjøl Å, videre til den nært liggende del af Natura 2000/habitat-området ”Uggerby plantage og Uggerby Ås udløb” og mindst til og med den større og mere østligt beliggende del af dette Natura2000/habitat-område. Erosionsprocessen vil fortsat kontinuerligt reducere bl.a. de arealer, der er udpeget af EU som Natura2000 områder. Således vil både landskabet og muligheden for at kunne erkende landskabets dannelse blive ødelagt, og der vil ikke i historisk tid ske en gendannelse af de høje parabelklitter, som landskabet stadig i nogen grad indeholder. Derfor bør VVM-redegørelsen indeholde en alternativ løsning med hensyn til opnåelse af den ønskede udvidelse af havnearealet, og en særdeles stærk begrundelse, hvis en sådan alternativ løsning ikke vælges. Alternativt bør VVM-redegørelsen indeholde en plan for, hvorledes der skal kompenseres for det tab af sand som Hirtshals Havn påfører Tannisbugts kyst.
- Den omtalte erosion vil desuden medføre, at så meget af forstranden og klitterne vil blive fjernet af vind og hav, at også det sommerhus ved nedkørslen til Kjøl strand, som er så karakteristisk for de allerførste sommerhuse på Jyllands vest og nordkyst, falder i havet, hvilket vil være et arkitektonisk tab. Derfor bør VVM-redegørelsen indeholde en plan for hvorledes huset kan sikres at forblive på sin nuværende placering.

- Det af Hirtshals Havn allerede forudsagte yderligere behov for arealudvidelsen efter 10-15 år bør inddrages allerede i den aktuelle VVM-redegørelse, idet det allerede på nuværende tidspunkt bør vurderes, hvorledes og hvor en sådan arealudvidelse skal foregå, og om der allerede nu skal findes en løsning, der hverken nu eller senere kræver yderligere inddragelse af søterritorium samt kyststrækninger af særlig bevaringsværdig og værdifuld art til industri- og vejanlæg.
- Endelig bør der i VVM-redegørelsen også tages hensyn til, at det, der skal redegøres for nu, kun er første etape af en større masterplan, hvor der for de følgende etaper er planlagt yderligere anlæg i området, som antagelig bl.a. inkluderer et jernbanespor. Dette for at undgå, at de påvirkninger/ødelæggelser, der opstår ved gennemførelse af denne første etape, via reduktionen af værdien af landskabet, skal blive årsagen til, at de næste faser gennemføres ukritisk.

Sammenfattende mener FBL, at VVM-redegørelsen skal indeholde alternative løsninger, som vil medføre, at ovennævnte påvirkninger af landskabet og bygninger kan reduceres eller helt undgås, og dermed at dispensationer, ophævelser og særlige tilladelser bliver unødvendige eller i det mindste reduceret i antal.

Venlig hilsen

Søren Thirup
Formand for FBL-Hjørring